

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

ANG THONG

จังหวัดอ่างทอง

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมก็สามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดอ่างทอง
<http://www.idd.go.th/Agri-Map/Data/C/atg.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “อ่างทอง”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 อ้อยโรงงาน	9
2.3 มะพร้าว	13
2.4 ทุเรียน	16
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	19
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	21
เอกสารอ้างอิง	25
ภาคผนวก	27

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดอ่างทอง	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดอ่างทอง	4
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	8
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง	10
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	12
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง	14
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง	17
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง	29
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดอ่างทองจำแนกรายอำเภอ ตำบล	37
ตารางผนวกที่ 3	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดอ่างทอง	40
ตารางผนวกที่ 4	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดอ่างทอง	41
ตารางผนวกที่ 5	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง	42

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสรรพยา	32
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางเลน	33
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสิงห์บุรี	34
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนครปฐม	35
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงแสน	36
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดอ่างทอง	43
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง	44
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดอ่างทอง	45
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง	46
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดอ่างทอง	47
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง	48
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน จังหวัดอ่างทอง	49
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง	50

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ 968.372 ตารางกิโลเมตร หรือ 605,233 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย 7 อำเภอ 73 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) จังหวัดอ่างทองมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 18 มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 19 ของภาคกลาง จำนวนประชากร 276,584 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศใต้	ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดอ่างทอง โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ลักษณะคล้ายอ่าง ไม่มีภูเขา มีรูปร่างลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีส่วนกว้างตามแนวทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก และส่วนยาวตามแนวทิศเหนือถึงทิศใต้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 40 กิโลเมตร มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 2 สาย คือแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านพื้นที่อำเภอไชโย เมืองอ่างทอง และป่าโมก รวมระยะทางที่ไหลผ่านประมาณ 40 กิโลเมตร ส่วนแม่น้ำน้อยเป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านจังหวัดอ่างทองในพื้นที่อำเภอโพธิ์ทองและวิเศษชัยชาญ รวมระยะทางที่ไหลผ่านประมาณ 50 กิโลเมตร

1.3 ภูมิอากาศ

จังหวัดอ่างทองตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ร้อนชื้น มีสภาพภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุก มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ มีอุณหภูมิเฉลี่ย 28 - 30 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32 - 34 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 - 26 องศาเซลเซียส อากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน อากาศหนาวในเดือนธันวาคม

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดอ่างทอง แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **พื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former Tidal Flats)** เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนแม่น้ำกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแบ่งละเอียดหรือดินเหนียว ที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลืองและสีน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินบางเลน (Bl) ชุดดินบางเขน (Bn) เป็นต้น

2) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ มีสีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm)

(2) **ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ (Lower part of levee)** เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเลว อาทิ ชุดดินสรรพยา (Sa)

(3) **แอ่งต่ำ (Back swamp, basin)** เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด มีสีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำเลว เช่น ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) ชุดดินชัยนาท (Cn) เป็นต้น

3) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีชั้นหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) **ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace)** เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินนครปฐม (Np) ชุดดินสระบุรี (Sb) เป็นต้น

(2) **เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan)** เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีน้ำตาล เหลืองจนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินกำแพงแสน (Ks)

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดอ่างทอง (ภาพที่ 1-5)

1.5 สภาพการที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดอ่างทอง จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดอ่างทอง

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	89,991	14.88
พื้นที่เกษตรกรรม	453,377	74.90
พื้นที่นา	368,694	60.91
พืชไร่	19,511	3.22
ไม้ยืนต้น	1,097	0.18
ไม้ผล	41,100	6.80
พืชสวน	10,044	1.66
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	3,230	0.53
พืชน้ำ	244	0.04
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	9,457	1.56
พื้นที่ป่าไม้	7	0.00
พื้นที่น้ำ	29,902	4.93
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	31,956	5.29
รวม	605,233	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2562

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดอ่างทองมีเนื้อที่ชลประทาน 471,300.96 ไร่ (ร้อยละ 77.87 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 7 อำเภอ (ตารางผนวกที่ 2) โดยพื้นที่ชลประทานมีความสำคัญในการพิจารณาเพิ่มศักยภาพการผลิตที่เหมาะสม

1.7 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดอ่างทองมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 32,611 ราย รวมเนื้อที่ 314,681 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมมีเนื้อที่รวมกันมากกว่า 160 ไร่ มีจำนวน 24 กิจกรรม จำนวนเกษตรกร 29,552 ราย รวมเนื้อที่ 310,342 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มะม่วง และกล้วยน้ำว้า เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 3)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดอ่างทอง พื้นที่ 118.81 ไร่ เกษตรกร 38 ราย ซึ่งมีพืชสมุนไพรที่สำคัญ 16 ชนิด โดยพืชสมุนไพรที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ยอบ้าน ตะไคร้หอม ไพล และขมิ้นชัน (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดอ่างทองมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 2 แห่ง และโรงงานทางการเกษตร 49 แห่ง โดยมีโรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด 34 แห่ง (ตารางผนวกที่ 5)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มะพร้าว และทุเรียน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดอ่างทอง

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	356,940	78.73
2. อ้อยโรงงาน	14,541	3.21
3. มะพร้าว	524	0.12
4. ทุเรียน	62	0.01

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดอ่างทอง และจังหวัดอ่างทองยังเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทยและในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา เกษตรกรสามารถปลูกได้ทั้งข้าวนาปีและนาปรัง การปลูกข้าวนาปีจะอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำชลประทาน ส่วนนาปรัง เกษตรกรจะอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำชลประทานและแหล่งน้ำอื่น ๆ ทำให้เกษตรกรบางส่วนสามารถปลูกข้าวได้ 2-3 ครั้งต่อปี จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 512,717 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.30 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบอยู่ในทุกอำเภอ โดยพบมากในอำเภอวิเศษชัยชาญ 133,601 ไร่ อำเภอโพธิ์ทอง 111,690 ไร่ และอำเภอแสวงหา 91,534 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 30,275 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.09 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบมากในอำเภอป่าโมก 9,866 ไร่ อำเภอเมืองอ่างทอง 6,608 ไร่ และอำเภอวิเศษชัยชาญ 6,346 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 51,137 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินพบว่า จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) เท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 356,940 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.62 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบปลูกอยู่ทุกอำเภอ โดยพบมากในอำเภอวิเศษชัยชาญ 100,611 ไร่ อำเภอโพธิ์ทอง 81,086 ไร่ และอำเภอแสวงหา 57,711 ไร่ เป็นต้น

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 186,052 ไร่ พบอยู่ในทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอวิเศษชัยชาญ 39,336 ไร่ รongลงมา อำเภอแสวงหา 36,010 ไร่ และอำเภอโพธิ์ทอง 33,258 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 155,777 ไร่ พบมากในอำเภอแสวงหา 33,823 ไร่ อำเภอวิเศษชัยชาญ 32,990 ไร่ และอำเภอโพธิ์ทอง 30,604 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 30,275 ไร่ พบมากในอำเภอป่าโมก 9,866 ไร่ อำเภอเมืองอ่างทอง 6,608 ไร่ และอำเภอวิเศษชัยชาญ 6,346 ไร่ เป็นต้น

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ไชโย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	35,777 (100.00%)	2,614 (100.00%)	-	6,812 (100.00%)	45,203 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	25,358 (70.88%)	-	-	-	25,358 (56.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,419 (29.12%)	2,614 (100.00%)	-	-	13,033 (28.83%)
ป่าโมก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	30,650 (100.00%)	9,866 (100.00%)	-	9,461 (100.00%)	49,977 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,239 (59.51%)	-	-	-	18,239 (36.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,411 (40.49%)	9,866 (100.00%)	-	-	22,277 (44.57%)
โพธิ์ทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	111,690 (100.00%)	2,654 (100.00%)	-	11,776 (100.00%)	126,120 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	81,086 (72.60%)	-	-	-	81,086 (64.29%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	30,604 (27.40%)	2,654 (100.00%)	-	-	33,258 (26.37%)
เมือง อ่างทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	54,123 (100.00%)	6,608 (100.00%)	-	10,074 (100.00%)	70,805 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	35,133 (64.91%)	-	-	-	35,133 (49.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,990 (35.09%)	6,608 (100.00%)	-	-	25,598 (36.15%)
วิเศษ ชัยชาญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	133,601 (100.00%)	6,346 (100.00%)	-	8,193 (100.00%)	148,140 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	100,611 (75.31%)	-	-	-	100,611 (67.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,990 (24.69%)	6,346 (100.00%)	-	-	39,336 (26.55%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
สามโก้	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	55,342 (100.00%)	-	-	27 (100.00%)	55,369 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	38,802 (70.11%)	-	-	-	38,802 (70.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,540 (29.89%)	-	-	-	16,540 (29.87%)
แสวงหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	91,534 (100.00%)	2,187 (100.00%)	-	4,794 (100.00%)	98,515 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	57,711 (63.05%)	-	-	-	57,711 (58.58%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,823 (36.95%)	2,187 (100.00%)	-	-	36,010 (36.55%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	512,717 (100.00%)	30,275 (100.00%)	-	51,137 (100.00%)	594,129 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	356,940 (69.62%)	-	-	-	356,940 (60.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	155,777 (30.38%)	30,275 (100.00%)	-	-	186,052 (31.32%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน ลงทุนต่ำแต่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือสำหรับข้าว 186,052 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อย 14,144 ไร่ มะพร้าว 495 ไร่ ทูเรียน 62 ไร่ มังคุด 52 ไร่ ข้าวโพด 42 ไร่ มันสำปะหลัง 6 ไร่ และอื่น ๆ โดยพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 13,816 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 42 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 6 ไร่ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ไชโย	45	-	45	-	-	-	-	-	-
ป่าโมก	11	-	11	-	-	-	-	-	-
โพธิ์ทอง	1,288	-	1,288	-	-	-	-	-	-
เมืองอ่างทอง		-	-	-	-	-	-	-	-
วิเศษชัยชาญ		-	-	-	20	20	-	-	-
สามโก้	168	-	168	-			-	-	-
แสวงหา	12,304	-	12,304	-	22	22	6	-	6
รวม	13,816		13,816		42	42	6		6

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด พบอยู่ทุกอำเภอ โดยพบมากในอำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอแสวงหา เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว พบว่า มีเนื้อที่ 12,332 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) สำหรับพืชชนิดนั้น ๆ พบมากในอำเภอแสวงหา แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าวด้วยการลดพื้นที่ปลูกข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้ โดยควรส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามาตรฐานสูง เช่น มาตรฐานสินค้าการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นต้น

2.2 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมากเป็นลำดับที่ 2 ของจังหวัดอ่างทอง ปลูกมากในเขตพื้นที่ราบสูงของจังหวัด อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยโรงงานมาก เมื่อราคาดีเท่านั้น ดังนั้นพื้นที่ปลูกในแต่ละปีจึงมีจำนวนไม่แน่นอน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับราคาพืชไร่ ชนิดอื่นร่วมด้วย จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 32,876 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.53 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด พบอยู่ในทุกอำเภอ โดยพบมากในอำเภอโพธิ์ทอง 9,741 ไร่ อำเภอเมืองอ่างทอง 6,392 ไร่ และอำเภอไชโย 5,550 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 325 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด พบอยู่ในอำเภอแสวงหา

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 13,766 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.32 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด พบอยู่ในอำเภอแสวงหา 12,260 ไร่ อำเภอโพธิ์ทอง 1,283 ไร่ อำเภอสามโก้ 167 ไร่ อำเภอไชโย 45 ไร่ และอำเภอป่าโมก 11 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 547,198 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน พบว่า จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่เหมาะสมสูง เหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมเล็กน้อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 450 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.37 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบอยู่ในอำเภอแสวงหา 429 ไร่ และอำเภอโพธิ์ทอง 21 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 325 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบอยู่ในอำเภอแสวงหา 325 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 13,766 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบอยู่ในอำเภอแสวงหา 12,260 ไร่ อำเภอโพธิ์ทอง 1,283 ไร่ อำเภอสามโก้ 167 ไร่ อำเภอไชโย 45 ไร่ และอำเภอป่าโมก 11 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) 32,426 ไร่ อำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโพธิ์ทอง 9,720 ไร่ รองลงมา อำเภอเมืองอ่างทอง 6,392 ไร่ และอำเภอไชโย 5,550 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ไชโย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,550 (100.00%)	-	45 (100.00%)	39,608 (100.00%)	45,203 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	45 (100.00%)	-	45 (100.00%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,550 (100.00%)	-	-	-	5,550 (12.28%)
ป่าโมก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,847 (100.00%)	-	11 (100.00%)	47,132 (100.00%)	49,990 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	11 (100.00%)	-	11 (0.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,847 (100.00%)	-	-	-	2,847 (5.70%)
โพธิ์ทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,741 (100.00%)	-	1,283 (100.00%)	115,095 (100.00%)	126,119 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	21 (0.22%)	-	1,283 (100.00%)	-	1,304 (1.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,720 (99.78%)	-	-	-	9,720 (7.71%)
เมือง อ่างทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,392 (100.00%)	-	-	64,419 (100.00%)	70,811 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,392 (100.00%)	-	-	-	6,392 (9.03%)
วิเศษ ชัยชาญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,607 (100.00%)	-	-	143,597 (100.00%)	148,204 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,607 (100.00%)	-	-	-	4,607 (3.11%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโก้	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24 (100.00%)	-	167 (100.00%)	55,178 (100.00%)	55,369 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	167 (100.00%)	-	167 (0.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24 (100.00%)	-	-	-	24 (0.04%)
แสวงหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,715 (100.00%)	325 (100.00%)	12,260 (100.00%)	82,169 (100.00%)	98,469 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	429 (11.55%)	325 (100.00%)	12,260 (100.00%)	-	13,014 (13.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,286 (88.45%)	-	-	-	3,286 (3.34%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,876 (100.00%)	325 (100.00%)	13,766 (100.00%)	547,198 (100.00%)	594,165 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	450 (1.37%)	325 (100.00%)	13,766 (100.00%)	-	14,541 (2.45%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,426 (98.63%)	-	-	-	32,426 (5.46%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน ลงทุนต่ำแต่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ศักยภาพคงเหลือสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน 32,426 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว 2,863 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว 29 ไร่ และอื่นๆ โดยพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าว (S3) 29 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	มะพร้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
ไชโย	25	-	25
ป่าโมก	4	-	4
โพธิ์ทอง	-	-	-
เมืองอ่างทอง	-	-	-
วิเศษชัยชาญ	-	-	-
สามโก้	-	-	-
แสวงหา	-	-	-
รวม	29		29

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด พบปลูกอยู่ในอำเภอแสวงหา และอำเภอโพธิ์ทอง

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น พบอยู่ในอำเภอแสวงหา

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำ ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

(3) พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน พบว่า พื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยได้นั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูงในการปลูกข้าว (S1) ดังนั้นการพิจารณาระหว่างการสลับการปลูกข้าวและอ้อยโรงงานควรดูจากสภาพพื้นที่ที่สามารถจัดการระบบน้ำได้และความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบพื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อยในการปลูกมะพร้าว (S3) ที่สามารถปรับเปลี่ยนมาปลูกอ้อยโรงงานได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ควรแนะนำให้ปรับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกอ้อยโรงงานเนื่องจากมะพร้าวเป็นไม้ผล ที่มีผลตอบแทนในด้านราคาสูง และการปรับเปลี่ยนอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

2.3 มะพร้าว

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ที่ปลูกมากเป็นลำดับที่ 3 ของจังหวัดอ่างทอง จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมะพร้าว

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) เนื้อที่ 32,876 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.53 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกมะพร้าวทั้งหมด พบอยู่ทุกอำเภอ พบมากในอำเภอโพธิ์ทอง 9,741 ไร่ อำเภอเมืองอ่างทอง 6,392 ไร่ และอำเภอไชโย 5,550 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 561,337 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน พบว่า จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย และไม่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 29 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบอยู่ในอำเภอไชโย 25 ไร่ และอำเภอป่าโมก 4 ไร่

(2) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 495 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าว และพื้นที่ปลูกมะพร้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดอ่างทองไม่มีพื้นที่ศักยภาพสำหรับปลูกมะพร้าวคงเหลือ เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงและมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนเป็นเวลานาน ทำให้การปลูกมะพร้าวที่เป็นไม้ยืนต้นจะเสี่ยงต่อสภาวะน้ำท่วมขัง

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ไชโย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	5,550 (100.00%)	39,653 (100.00%)	45,203 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	25 (0.45%)	8 (0.02%)	33 (0.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ป่าโมก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	2,847 (100.00%)	47,144 (100.00%)	49,991 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	4 (0.14%)	10 (0.02%)	14 (0.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
โพธิ์ทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	9,741 (100.00%)	116,379 (100.00%)	126,120 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	47 (0.04%)	47 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมือง อ่างทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	6,392 (100.00%)	64,419 (100.00%)	70,811 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	13 (0.02%)	13 (0.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
วิเศษ ชัยชาญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	4,607 (100.00%)	143,597 (100.00%)	148,204 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	300 (0.21%)	300 (0.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโก้	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	24 (100.00%)	55,345 (100.00%)	55,369 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	82 (0.15%)	82 (0.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
แสวงหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	3,715 (100.00%)	94,800 (100.00%)	98,515 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	35 (0.04%)	35 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	32,876 (100.00%)	561,337 (100.00%)	594,213 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	29 (0.09%)	495 (0.09%)	524 (0.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

4) แนวทางการจัดการ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดิน พบว่า พื้นที่ปลูกมะพร้าวของจังหวัดอ่างทอง อยู่ในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) เนื่องจากเป็นการปลูกมะพร้าวในพื้นที่ลุ่มต่ำมีปัญหาน้ำท่วมขัง ดังนั้นการปลูกมะพร้าวในพื้นที่ดังกล่าว จะต้องมีการจัดการพื้นที่ปรับปรุงแปลงนา โดยการยกร่องให้พื้นที่ปลูกสูงขึ้นและมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่ท่วมขังร่วมด้วย สำหรับในบริเวณที่มีปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากอาจจะพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นเกษตรผสมผสาน หรือพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น แต่หากเกษตรกรมีความประสงค์จะปลูกมะพร้าวต่อไปจะต้องมีการลงทุนในการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อทำให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น

2.4 ทูเรียน

ทูเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมากเป็นลำดับที่ 4 ของจังหวัดอ่างทอง จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 8 ภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกทูเรียน

จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ศักยภาพสำหรับการปลูกทูเรียน ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ทั้งจังหวัด เนื้อที่ 594,214 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกทูเรียนในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน พบว่า จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกทูเรียนในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น มีเนื้อที่ 62 ไร่ พบอยู่ในอำเภอโพธิ์ทอง

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกทูเรียนแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกทูเรียน และพื้นที่ปลูกทูเรียนในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดอ่างทองไม่มีพื้นที่ศักยภาพสำหรับปลูกทูเรียนคงเหลือ เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงและมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนเป็นเวลานาน ทำให้การปลูกทูเรียนที่เป็นไม้ยืนต้นจะเสี่ยงต่อสภาวะน้ำท่วมขัง

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ไชโย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	45,202 (100.00%)	45,202 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ป่าโมก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	49,991 (100.00%)	49,991 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
โพธิ์ทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	126,120 (100.00%)	126,120 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	62 (0.05%)	62 (0.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมือง อ่างทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	70,811 (100.00%)	70,811 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
วิเศษ ชัยชาญ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	148,205 (100.00%)	148,205 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโก้	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	55,369 (100.00%)	55,369 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
แสวงหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	98,516 (100.00%)	98,516 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	594,214 (100.00%)	594,214 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	62 (0.01%)	62 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

4) แนวทางการจัดการ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดิน พบว่า พื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมดของจังหวัดอ่างทอง อยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) เนื่องจากการปลูกทุเรียนในพื้นที่ลุ่มต่ำมีปัญหาน้ำท่วมขัง ดังนั้น การปลูกทุเรียนในพื้นที่ดังกล่าว จะต้องมีการจัดการพื้นที่ปรับปรุงแปลงนา โดยการยกร่องให้พื้นที่ปลูกสูงขึ้นและมีแนวทางในการแก้ปัญหา น้ำท่วมขังร่วมด้วย สำหรับบริเวณที่มีปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก อาจพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นเกษตรผสมผสานหรือพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตาม ศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ ต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น แต่หากเกษตรกรมีความประสงค์จะปลูกทุเรียนต่อไปจะต้องมีการลงทุนในการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อทำให้ได้ ผลผลิตที่สูงขึ้น

ถึงแม้ว่าทุเรียนจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีผลตอบแทนทางราคาที่สูง แต่พื้นที่ศักยภาพของที่ดินทั้งจังหวัดไม่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียน ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ หรือลงทุนสำหรับ ปัจจัยการผลิตสูง เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนในพื้นที่นั้น ๆ จึงไม่เหมาะสม สำหรับแนะนำเกษตรกรรายย่อยในการขยายพื้นที่ปลูก

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

จังหวัดอ่างทองเป็นเมืองอู่น้ำที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ข้าวจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ และมีชื่อเสียงของจังหวัดด้วยลักษณะภูมิประเทศเหมาะสมต่อการปลูกข้าว และศักยภาพของดินส่วนใหญ่มีความเหมาะสมสูง (S1) ประกอบกับการทำนาข้าวเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรและเป็นวิถีชีวิตที่คุ้นเคยมานาน จึงควรส่งเสริมการปลูกข้าวโดยการพัฒนาคุณภาพข้าวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกทั้งคุณค่า และคุณภาพสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมข้าวไทย นอกจากนี้ข้าวจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญแล้ว ไม้ผล และพืชสวนครัวยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรชาวจังหวัดอ่างทอง ไม้ผลและพืชสวนครัวที่สำคัญ และอนาคตไกล ได้แก่

3.1 กระท้อนทองใบใหญ่ เป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นชื่อของจังหวัดอ่างทอง และมีแนวโน้มเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(Geographical Indications: GI) มีลักษณะเด่น คือ รสชาติหวาน เนื้อกระท้อนนุ่มฟูไม่แข็งกระด้าง และมีขนาดผลใหญ่เป็นพิเศษ เป็นที่ต้องการของท้องตลาดปลูกอยู่ในพื้นที่ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง เป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง เพราะกระท้อนพันธุ์นี้ได้รับพระราชทานพันธุ์มาจาก พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นพระบรมโอรสาธิราช ในปี 2550 เดิมมีต้นกระท้อนทองใบใหญ่ 4 ต้น ปัจจุบันได้ขยายพันธุ์ไปให้ชาวบ้านบางเจ้าฉ่า ได้ปลูกจนสามารถสร้างรายได้ให้กับเจ้าของสวนปีละหลายแสนบาท โดยผลผลิตจะเก็บขายได้ในช่วงกลางเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม

3.2 มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้และพันธุ์เขียวเสวย มะม่วงเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่มีศักยภาพในการผลิตและการส่งออกสูงของจังหวัด โดยเฉพาะมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ และพันธุ์เขียวเสวย ปัจจุบันมีการส่งออกไปยังประเทศจีน และญี่ปุ่น พื้นที่ปลูกมะม่วงที่สำคัญอยู่ในพื้นที่อำเภอสสามโก้ เป็นการปลูกมะม่วงนอกฤดูที่ยึดถือเกณฑ์ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ด้วยการรวมกลุ่มปลูกแปลงใหญ่เพื่อส่งออกเป็นหลักโดยอำเภอสสามโก้มีแผนพัฒนาการเกษตรปี 2560 - 2564 ในการพัฒนาแปลงใหญ่มะม่วงอย่างยั่งยืน พื้นที่ปลูกมะม่วง ส่วนใหญ่จะเป็นการปรับเปลี่ยนมาจากพื้นที่นา โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่ด้วยการยกทรงเพื่อปลูกมะม่วง

3.3 กล้วยน้ำว่า เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์กล้วยน้ำว่าขาว ซึ่งมีรสชาติอร่อย นิยมนำมาแปรรูป และมีพันธุ์กล้วยน้ำว่าที่ปลูกและน่าสนใจ คือ พันธุ์ทองสำราญ ซึ่งกล้วยน้ำว่าพันธุ์นี้จะมีลักษณะเด่นคือ ให้ผลผลิตสูง ในแต่ละเครือจะมี 15 ถึง 20 หวี แต่ละหวีจะมี 27 ถึง 30 ลูก นับว่าให้ผลผลิตดี และเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีการปลูกกล้วยน้ำว่าพันธุ์ทองสำราญในพื้นที่อำเภอสสามโก้ การปลูกกล้วยน้ำว่าจะเป็นการปลูกในสวนหลังบ้าน ซึ่งกล้วยน้ำว่าสามารถให้ผลผลิตได้ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง สามารถตัดขายส่งให้กับแม่ค้าในตลาดอ่างทองได้ เป็นการสร้างรายได้ให้เกษตรกร

3.4 พืชผักสวนครัว

1) ตะไคร้ มีต้นทุนการผลิต 22,089 บาท/ไร่ ระยะเวลาปลูกถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 5 - 6 เดือน ซึ่งใน 1 ปี สามารถปลูกได้ถึง 2 รอบ เกษตรกรได้ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 20,086 บาท/ไร่ /รอบการผลิต ราคาซื้อขายในจังหวัดอยู่ที่กิโลกรัมละ 13 - 15 บาท โดยตะไคร้สามารถทำสมุนไพรแปรรูป เช่น ชาตะไคร้ ส่งขายได้ทั้งตลาดภายในจังหวัดและภายนอกจังหวัด อาทิ ศูนย์ทำสมุนไพรแปรรูปจังหวัดอ่างทอง ตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง

2) ชะอม มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 19,734 บาท/ไร่ ระยะเวลาปลูกประมาณ 2 เดือนขึ้นไป ยอดจะแตกออกมาให้เก็บผลผลิต และยังมีรากดูแลที่ถูกรื้อและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอสามารถเก็บยอดได้วันเว้นวัน สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรได้เกือบทุกวัน ให้ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 22,266 บาท/ไร่/ปี ราคาซื้อขายในจังหวัดอยู่ที่กิโลกรัมละ 10 - 15 บาท ส่งขายตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และผู้บริโภคโดยตรง นอกจากจะตัดยอดขายแล้วยังสามารถซำกิ่งพันธุ์ขายได้อีกด้วย

3) ช่าแดง (ช่าอ่อน) มีต้นทุนการผลิต 68,998 บาท/ไร่ ระยะเวลาในการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตได้รุ่นละประมาณ 7 - 8 เดือน และเมื่อถึงอายุเก็บเกี่ยว ยังสามารถปล่อยทิ้งไว้ได้อีกประมาณ 7 - 8 เดือน เพราะช่าจะแตกหน่อใหม่อย่างต่อเนื่อง ให้ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 27,003 บาท/ไร่/รอบการผลิต ราคาซื้อขายในจังหวัดอยู่ที่กิโลกรัมละ 15 - 20 บาท และยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นส่วนผสมของพริกแกงได้อีกด้วย ส่งขายได้ทั้งตลาดสดภายในจังหวัดและภายนอกจังหวัด เช่น ตลาดไท ส่วนช่าแก่ส่งขายให้กับศูนย์ทำสมุนไพรแปรรูปจังหวัดอ่างทอง

4) มะเขือเทศราชินี มีต้นทุนการผลิต 34,252 บาท/ไร่ สามารถเริ่มเก็บเกี่ยวเมื่อต้นมีอายุประมาณ 70 - 90 วัน ให้ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 46,891 บาท/ไร่/รอบการผลิต ราคาซื้อขายในจังหวัดอยู่ที่กิโลกรัมละ 40 - 60 บาท ส่งขายพ่อค้าทั่วไปและผู้บริโภคโดยตรง

3.5 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง เป็นต้น จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกใน พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพร 2 ชนิด คือ ขมิ้นชัน และบัวบก

1) ขมิ้นชัน เป็นพืชล้มลุกที่จัดอยู่ในตระกูลขิง มีเหง้าอยู่ใต้ดิน เนื้อในของเหง้าจะเป็นสีเหลือง มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว หัวมีตั้งแต่สีเหลืองเข้มจนถึงสีแสดจัด สามารถขึ้นได้ดีในดินทุกชนิด แต่ที่เหมาะสมควรเป็นดินที่ระบายน้ำดี น้ำไม่ท่วมขัง ถ้าเป็นดินเหนียวควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1 ตัน/ไร่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของดิน โดยพบว่าจังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ศักยภาพเหมาะสมปานกลางสำหรับปลูก ขมิ้น (S2) มีเนื้อที่ 32,877 ไร่ ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เลียบเส้นทางแม่น้ำ พบมากที่สุด ในอำเภอโพธิ์ทอง 9,741 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองอ่างทอง 6,392 ไร่ และอำเภอไชโย 5,550 ไร่ ตามลำดับ

2) บัวบก มีชื่อเรียกในภาษาไทยภาคเหนือและภาคอีสาน เรียก ผักหนอก ภาคใต้เรียก ผักแว่น เป็นพืชล้มลุก อายุยืนหลายปี ลักษณะต้น หรือเถาเลื้อยตามผิวดิน มีข้อปล้อง ออกราก ใบ ดอก ผล เมล็ด ตามข้อ ใช้เป็นอาหาร เป็นผัก และเป็นยาสมุนไพร เป็นพืชเขตร้อน ชอบที่ลุ่มชื้นแฉะเล็กน้อย เช่น ตามขอบคันนา คันดินริมหนอง สระ คลองน้ำ ขอบแสง ไร่ไร โดยพบว่าจังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่ศักยภาพเหมาะสมสูงสำหรับปลูกบัวบก (S1) 227 ไร่ พบอยู่ในอำเภอแสวงหาและเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 32,650 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ เลียบเส้นทางแม่น้ำ พบมากที่สุด ในอำเภอโพธิ์ทอง 9,741 ไร่ รองลงมาอำเภอเมืองอ่างทอง 6,392 ไร่ และอำเภอไชโย 5,550 ไร่ ตามลำดับ

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 356,940 ไร่ พบกระจายอยู่ทุกอำเภอ โดยพบมากในอำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอแสวงหา เป็นต้น พื้นที่ทั้ง 7 อำเภอของจังหวัดอ่างทองตั้งอยู่ในเขตชลประทาน ดังนั้นคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรด้านการตลาดในและต่างประเทศ สำหรับการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐาน GAP เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร โดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว จึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะได้กลับมาทำนาได้อีก

2) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมะพร้าว เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ และในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.2 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 450 ไร่ พบอยู่ในอำเภอแสวงหา และอำเภอโพธิ์ทอง ทั้งนี้ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560 - 2564 มียุทธศาสตร์ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาต่อชั่ง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยีการการเก็บเกี่ยว โดยใช้เครื่องจักรลดปัญหาแรงงาน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่ม และเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานพันธุ์ต้านทานโรค และสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูงในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พบอยู่ในอำเภอแสวงหา มีเนื้อที่ 325 ไร่ ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าว ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดินและการบริหารจัดการน้ำ ให้มีเพียงพอและเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงานน้ำตาล และการนำของเสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 13,766 ไร่ พบอยู่ในอำเภอแสวงหา อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอสามโก้ อำเภอไชโย และอำเภอป่าโมก พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ควรให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผักบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น และจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกรหันมาปลูกพืชอื่นทดแทน** เช่น ข้าว มะพร้าว ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม หากเกษตรกรต้องการกลับมาใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม จะได้ไม่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงในการปรับปรุงบำรุงดิน

4.3 มะพร้าว

จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 524 ไร่ เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดอ่างทองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง และมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนเป็นเวลานาน ทำให้การปลูกมะพร้าวที่เป็นไม้ยืนต้นเสี่ยงต่อสภาวะน้ำท่วมขัง ดังนั้นควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ และสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

4.4 ทุเรียน

จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 62 ไร่ เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดอ่างทองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง และมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนเป็นเวลานาน ทำให้การปลูกทุเรียนที่เป็นไม้ยืนต้นเสี่ยงต่อสภาวะน้ำท่วมขัง ควรให้การสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่ทุเรียนหมดอายุต้องโค่นทิ้งให้ผลผลิตลดลง ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในการเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ถึงแม้ว่าทุเรียนจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีผลตอบแทนทางราคาที่สูง แต่พื้นที่ศักยภาพของที่ดินทั้งจังหวัดไม่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียน ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ หรือลงทุนสำหรับปัจจัยการผลิตสูง เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนในพื้นที่นั้น ๆ จึงไม่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูก

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. การใช้ที่ดินจังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564.
(ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดอ่างทอง

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	ไชโย	จรเข้ร้อง
2		ชะไว
3		ชัยฤทธิ
4		ไชยภูมิ
5		ไชโย
6		ตรีณรงค์
7		เทวราช
8		ราชสถิตย์
9		หลักฟ้า
10	ป่าโมก	นรสิงห์
11		บางปลากด
12		บางเสด็จ
13		ป่าโมก
14		โผงเผง
15		โรงช้าง
16		สายทอง
17		เอกราช
18	โพธิ์ทอง	คำหยาด
19		โคกพุทธรา
20		ทางพระ
21		บ่อแร่
22		บางเจ้าฉ่า
23		บางพลับ
24		บางระกำ
25		โพธิ์รังนก
26		ยางซ้าย
27		รามะสัก

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
28	โพธิ์ทอง (ต่อ)	สามง่าม
29		หนองแม่ไก่
30		องครักษ์
31		อ่างแก้ว
32		อินทประมูล
33	เมืองอ่างทอง	คลองวัว
34		จำปาหล่อ
35		ตลาดกรวด
36		ตลาดหลวง
37		บางแก้ว
38		บ้านรี
39		บ้านแห
40		บ้านอิฐ
41		ป่าจู้
42		โพสะ
43		มหาไถย
44		ย่านซื่อ
45		ศาลาแดง
46		หัวไผ่
47	วิเศษชัยชาญ	คลองขนาก
48		ตลาดใหม่
49		ท่าช้าง
50		บางจัก
51		ไผ่จำศีล
52		ไผ่คำพัฒนา
53		ไผ่วง
54		ม่วงเตี้ย

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
55	วิเศษชัยชาญ (ต่อ)	ยี่ล้น	
56		ศาลเจ้าโรงทอง	
57		สาวร้องไห้	
58		สี่ร้อย	
59		หลักแก้ว	
60		ห้วยคั่นແหลน	
61		ห้วยตะพาน	
62	สามโก้	โพธิ์ม่วงพันธ์	
63		มงคลธรรมนิมิต	
64		ราษฎร์พัฒนา	
65		สามโก้	
66		อบทม	
67		แสวงหา	จำลอง
68			บ้านพราน
69	วังน้ำเย็น		
70	ศรีพราน		
71	สีบัวทอง		
72	แสวงหา		
73	ห้วยไผ่		
รวม	7	73	

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	สรรพยา	Series Sa	กลุ่มชุดดินที่ 21
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) ดินล่างมีลักษณะเนื้อดินและสีไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับตะกอนที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี ซึ่งอาจจะมีลักษณะแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจน เช่น เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียว สีน้ำตาลปนเหลืองเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลแก่ และพบเกล็ดแร่ไมกาปะปนอยู่ตลอดหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) บริเวณตอนล่างจะเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นด่างปานกลาง (pH 8.0)		
ข้อจำกัด	พื้นที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในช่วงฤดูน้ำหลาก		
ข้อเสนอแนะ	ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และแร่ธาตุที่จำเป็นแก่พืชให้กับดินและช่วยให้คุณสมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น ปรับปรุงการระบายน้ำของดินและป้องกันน้ำขังโดยทำการระบายน้ำผิวดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสรรพยา

ชุดดิน	บางเลน	Series Bl	กลุ่มชุดดินที่ 3
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย		
การระบายน้ำ	เลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำหรือเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH 6.0-7.5) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียว สีเทาปนน้ำตาลอ่อน เทา หรือเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเขียวและน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีเทาปนน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) มักจะพบรอยอุกและผลึกยิปซัมในดินล่างลึกลงไปจะพบดินเลนสีน้ำเงินมีปริมาณกำมะถันต่ำ		
ข้อจำกัด	มีน้ำท่วมขังในฤดูฝน		
ข้อเสนอแนะ	ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางเลน

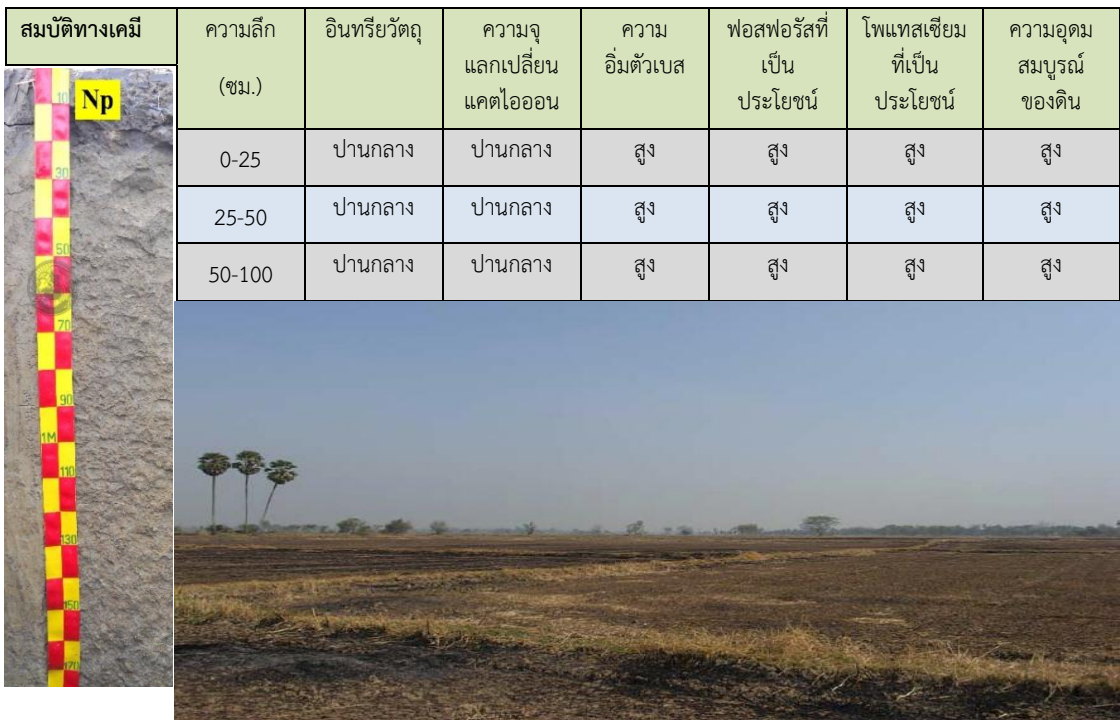
<p>ชุดดิน</p> <p>สภาพพื้นที่</p> <p>ภูมิสัณฐาน</p> <p>วัตถุต้นกำเนิดดิน</p> <p>การระบายน้ำ</p> <p>การซึมผ่านได้ของน้ำ</p> <p>ลักษณะสมบัติของดิน</p> <p>ข้อจำกัด</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p>	<p>สิงห์บุรี</p> <p>ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %</p> <p>แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง</p> <p>ตะกอนน้ำพา</p> <p>เลว</p> <p>ซ้ำ</p> <p>เป็นดินเหนียวลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่และแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดิน เป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียว สีเทาเข้มและเทา มีจุดประสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง หรือน้ำตาลเข้ม พบรอยไหลและหน้าอัดมัน ปฏิกิริยาดิน เป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH 6.5-7.0) ส่วนตอนล่างเป็นดินเลนเหนียว สีเขียวมะกอก เทาถึงเทาปนเขียวเข้ม ปฏิกิริยาดิน เป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) ในฤดูแล้งหน้าดินจะแตกกระแหงเป็นที่ลุ่มต่ำ ในช่วงฤดูฝนมีโอกาสที่น้ำท่วมขังนาน</p> <p>ควรทำคันดินกั้นน้ำเพื่อควบคุมระดับน้ำ และในฤดูแล้งยังใช้ปลูกพืชไร่บางชนิดหรือพืชผักสวนครัวได้ ควรมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดินให้ดีขึ้น</p>	<p>Series Sin</p> <p>กลุ่มชุดดินที่ 4</p> <p>การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ซ้ำ</p>
---	--	--

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

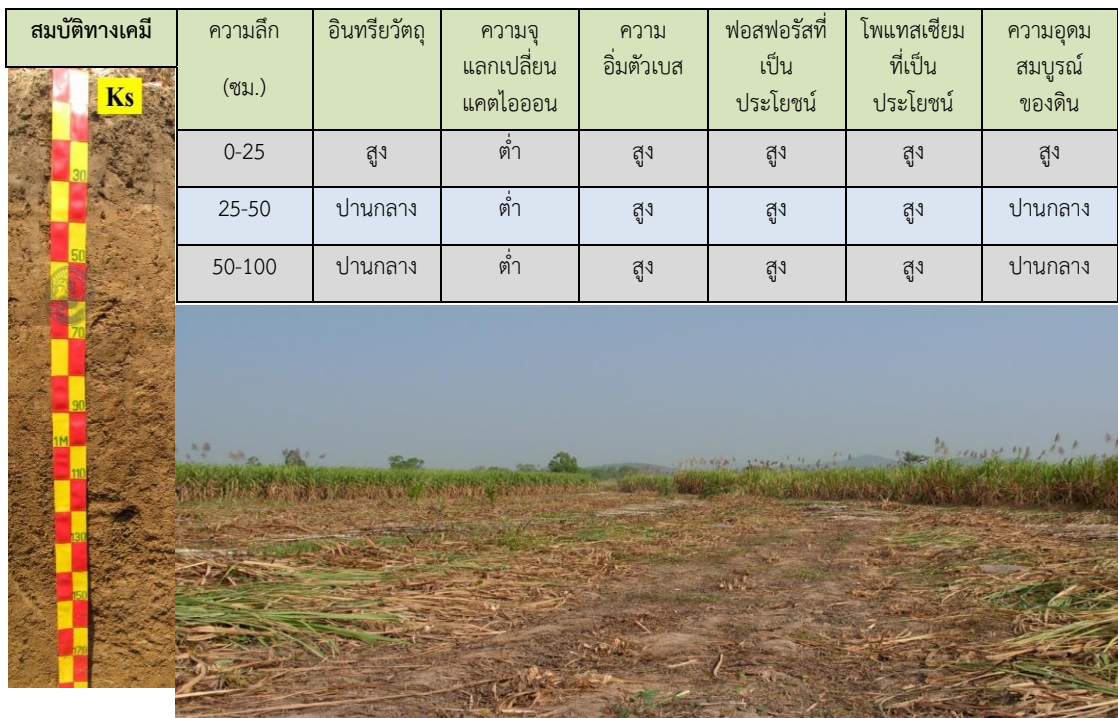
ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสิงห์บุรี

ชุดดิน	นครปฐม	Series Np	กลุ่มชุดดินที่ 7
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเร็ว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) ในตอนล่าง จะพบมวลก้อนกลมของเหล็กและแมงกานีส รวมทั้งมวลก้อนกลมของปูน ที่ระดับความลึกมากกว่า 80 เซนติเมตร พบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน		
ข้อจำกัด	-		
ข้อเสนอแนะ	เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม		

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนครปฐม

ชุดดิน	กำแพงแสน	Series Ks	กลุ่มชุดดินที่ 33
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วน สีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม ดินบนตอนล่างเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วน สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างอ่อน (pH 7.0-8.0) ดินล่างตอนล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม พบเกลือแร่ไมกาทลอดหน้าตัดของดินและมวลสารพวกปูนสะสมปะปนอยู่ในดินชั้นล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.5) บางบริเวณอาจพบชั้นทรายแทรกในชั้นดินล่าง ๆ อาจจะขาดน้ำในช่วงฤดูเพาะปลูกซึ่งทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโต ดินมีความเหมาะสมดีในการปลูกพืชต่างๆ ไป ถ้ามีการชลประทานหรือมีแหล่งน้ำเพียงพอ ดินนี้จะเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มแร่ธาตุที่จำเป็นต่อพืชให้กับดินและทำให้สมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น		
ข้อจำกัด			
ข้อเสนอแนะ			

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงแสน

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดอ่างทองจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
ป่าโมก	33,073.77	นรสิงห์	2,123.25
		บางปลากด	1,665.94
		บางเสด็จ	4,841.56
		ป่าโมก	1,902.47
		โผงเผง	2,920.15
		โรงช้าง	5,587.89
		สายทอง	5,335.79
		เอกราช	8,696.72
โพธิ์ทอง	103,303.36	คำหยาด	8,904.35
		โคกพุทรา	5,583.14
		ทางพระ	4,860.59
		บ่อแร่	3,283.98
		บางเจ้าฉ่า	6,442.65
		บางพลับ	2,786.50
		บางระกำ	4,087.38
		โพธิ์รังก	3,277.21
		ยางซ้าย	12,797.80
		รามะสัก	19,081.53
		สามง่าม	2,847.51
		หนองแม่ไก่	10,587.42
		องครักษ์	7,989.81
		อ่างแก้ว	4,915.18
อินทประมูล	5,858.31		
เมืองอ่างทอง	49,072.50	คลองวัว	6,135.07
		จำปาหล่อ	6,201.80
		ตลาดกรวด	3,348.40
		ตลาดหลวง	20.19
		บางแก้ว	80.43

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)		
เมืองอ่างทอง (ต่อ)		บ้านรี	2,722.56		
		บ้านแห	1,385.03		
		บ้านอิฐ	2,903.74		
		ป่าจี่	6,067.63		
		โพสะ	3,524.18		
		มหาโตไทย	5,735.24		
		ย่านซื่อ	2,351.48		
		ศาลาแดง	3,054.77		
		หัวไผ่	5,541.98		
		คลองขนาก	8,027.28		
		ตลาดใหม่	3,521.64		
		ท่าช้าง	9,222.20		
		บางจัก	9,325.77		
		ไผ่จำศีล	6,329.49		
วิเศษชัยชาญ	122,430.61	ไผ่ดำพัฒนา	4,680.93		
		ไผ่วง	8,850.55		
		ม่วงเตี้ย	13,649.56		
		ยี่ล้น	8,176.71		
		ศาลเจ้าโรงทอง	4,724.97		
		สาวร้องไห้	15,469.31		
		สี่ร้อย	4,488.40		
		หลักแก้ว	12,035.13		
		ห้วยคันแหลน	10,325.10		
		หัวตะพาน	3,603.57		
		จรเข้ร้อง	5,431.04		
		ไชโย	33,913.83	ชะไ่ว	1,308.36
				ชัยฤทธิ์	4,937.33
				ไชยภูมิ	3,972.05

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
ไชโย (ต่อ)		ไชโย	3,595.06
		ตรีณรงค์	1,449.91
		เทวราช	4,083.68
		ราชสถิตย์	4,771.55
		หลักฟ้า	4,364.85
สามโก้	47,896.39	โพธิ์ม่วงพันธ์	7,049.71
		มงคลธรรมนิมิต	11,160.72
		ราษฎร์พัฒนา	9,749.53
		สามโก้	10,373.26
		อบทม	9,563.17
แสวงหา	81,610.50	จำลอง	6,187.16
		บ้านพราน	11,548.36
		วังน้ำเย็น	14,536.17
		ศรีพราน	7,826.70
		สีบัวทอง	19,860.15
		แสวงหา	15,756.73
		ห้วยไผ่	5,895.23
รวม	471,300.96		471,300.96

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดอ่างทอง

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	13,792	247,348
2	ข้าวนาปรัง	1,822	29,423
3	มะม่วง	4,126	11,034
4	กล้วยน้ำว้า	3,798	7,106
5	อ้อยโรงงาน	500	6,132
6	ข้าว	407	1,747
7	มะนาว	1,132	1,173
8	มะพร้าว	464	951
9	ตะไคร้	439	906
10	มะกรูด	730	790
11	ชะอม	575	784
12	ปลาเบญจพรรณ	226	413
13	ไผ่	168	286
14	ส้มโอ	84	249
15	ไม้ยืนต้นอื่นๆ	97	236
16	ฝรั่ง	144	235
17	กล้วยหอม	153	228
18	ถั่วฝักยาว	163	226
19	มะเขือเปราะ	226	194
20	หญ้าเลี้ยงสัตว์	46	189
21	คะน้า	31	188
22	พริกชี้หนูเม็ดเล็ก (ชี้หนูสวน)	224	178
23	ยูคาลิปตัส	44	165
24	ขนุนหนัง	161	161
รวม		29,552	310,342

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 4 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดอ่างทอง

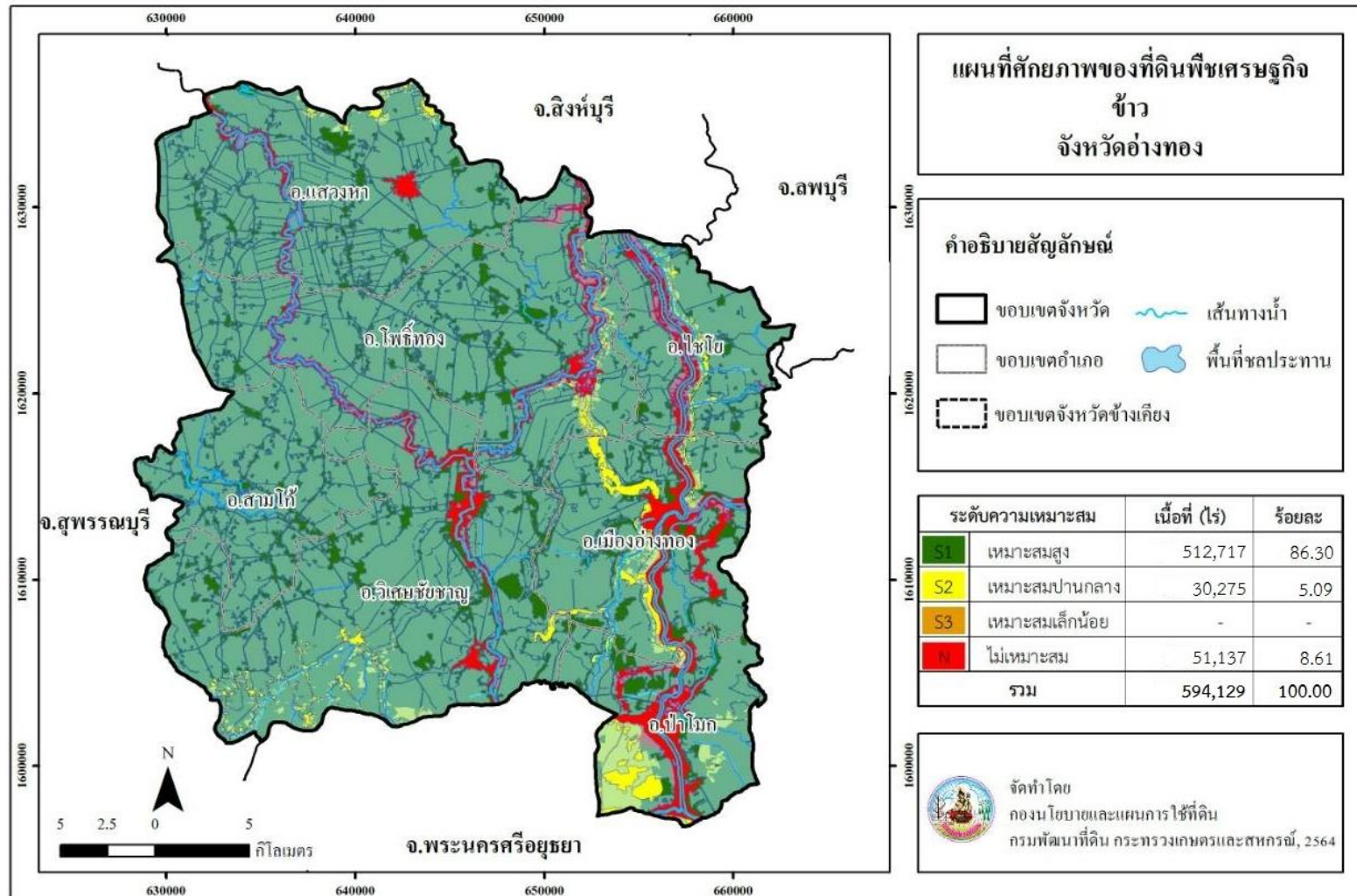
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	ยอบ้าน	16	61.04	ไชโย โพธิ์ทอง วิเศษชัยชาญ เมืองอ่างทอง แสวงหา
2	ตะไคร้หอม	2	9.94	แสวงหา
3	ไพล	1	7.63	ไชโย
4	ขมิ้นชัน	1	7.63	ไชโย
5	พลูคาว	1	7.50	วิเศษชัยชาญ
6	สมุนไพรอื่นๆ	3	6.73	แสวงหา โพธิ์ทอง วิเศษชัยชาญ
7	พลู	3	3.83	วิเศษชัยชาญ เมืองอ่างทอง
8	ฟ้าทะลายโจร	1	3.11	โพธิ์ทอง
9	บอระเพ็ด	1	3.03	ไชโย
10	พริกไทย	2	2.05	เมืองอ่างทอง แสวงหา
11	ดีปลี	1	1.92	แสวงหา
12	อัญชัน	2	1.75	วิเศษชัยชาญ
13	กระเจี๊ยบแดง	1	1.68	วิเศษชัยชาญ
14	บัวบก	1	0.50	วิเศษชัยชาญ
15	กระชายดำ	1	0.34	แสวงหา
16	ว่านหางจระเข้	1	0.13	เมืองอ่างทอง
รวม		38	118.81	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

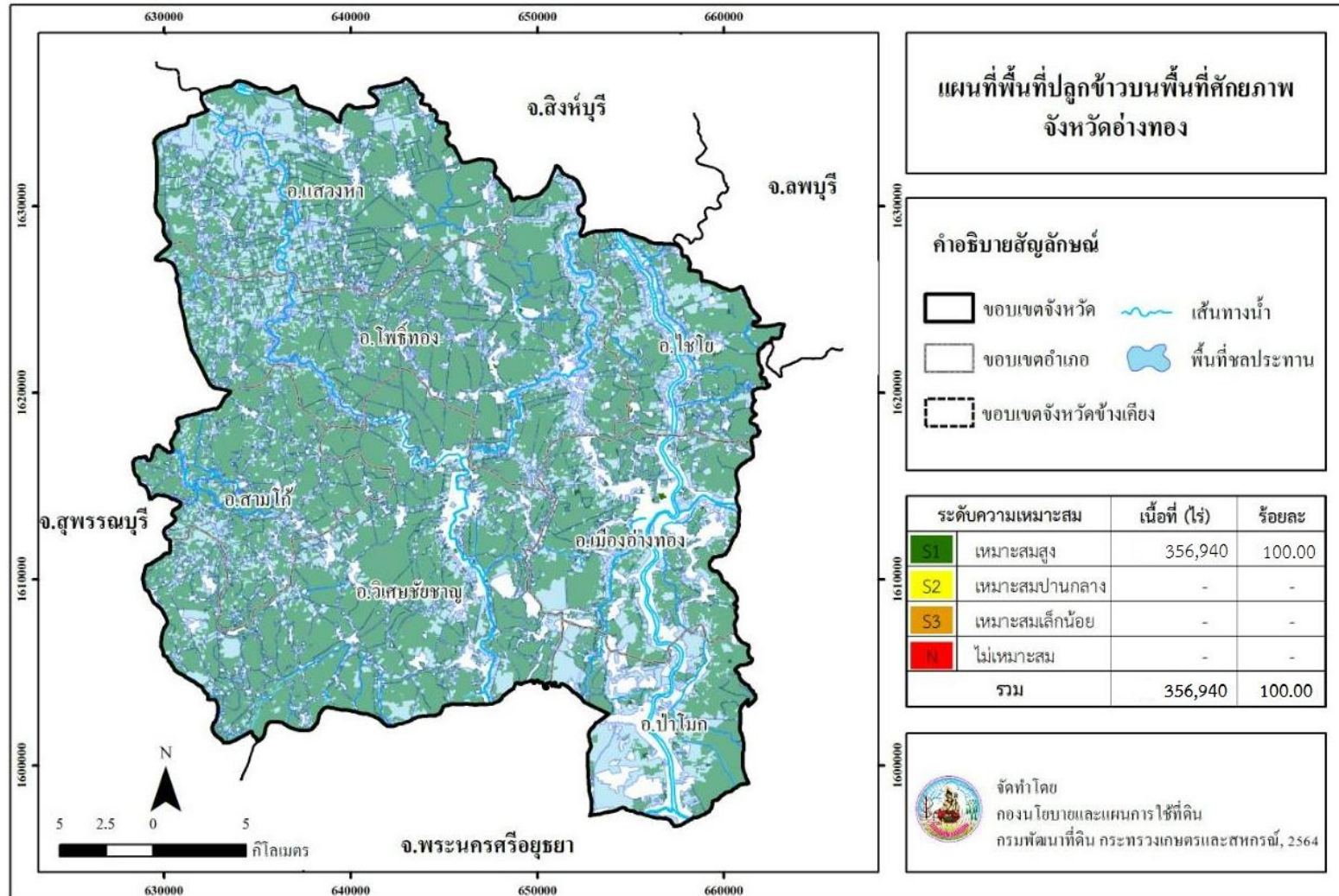
ตารางผนวกที่ 5 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	1	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	34
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	1	โรงสีขนาดใหญ่	2
		โรงสีขนาดกลาง	12
		โรงสีขนาดเล็ก	1
รวม	2	รวม	49

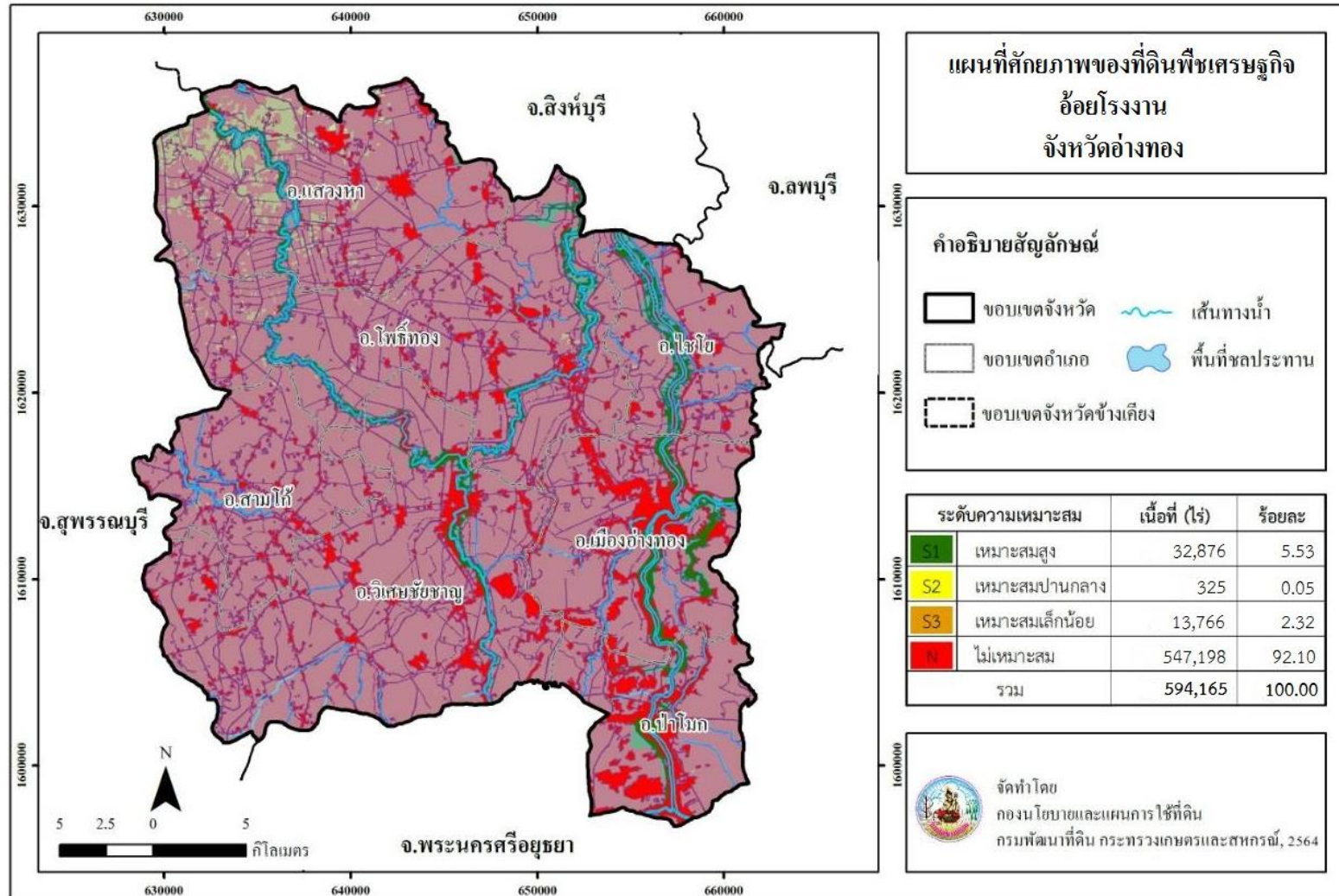
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

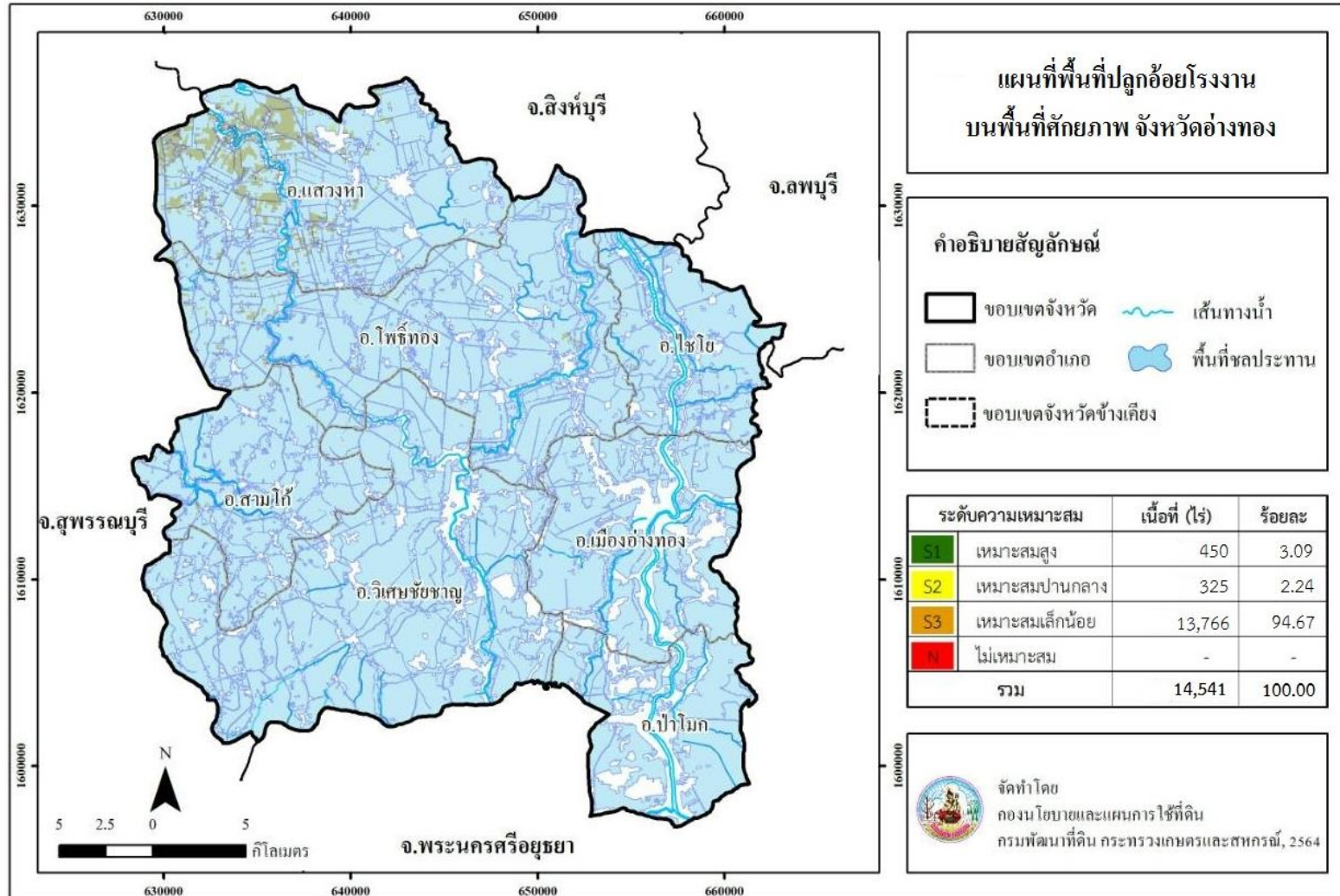
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดอ่างทอง

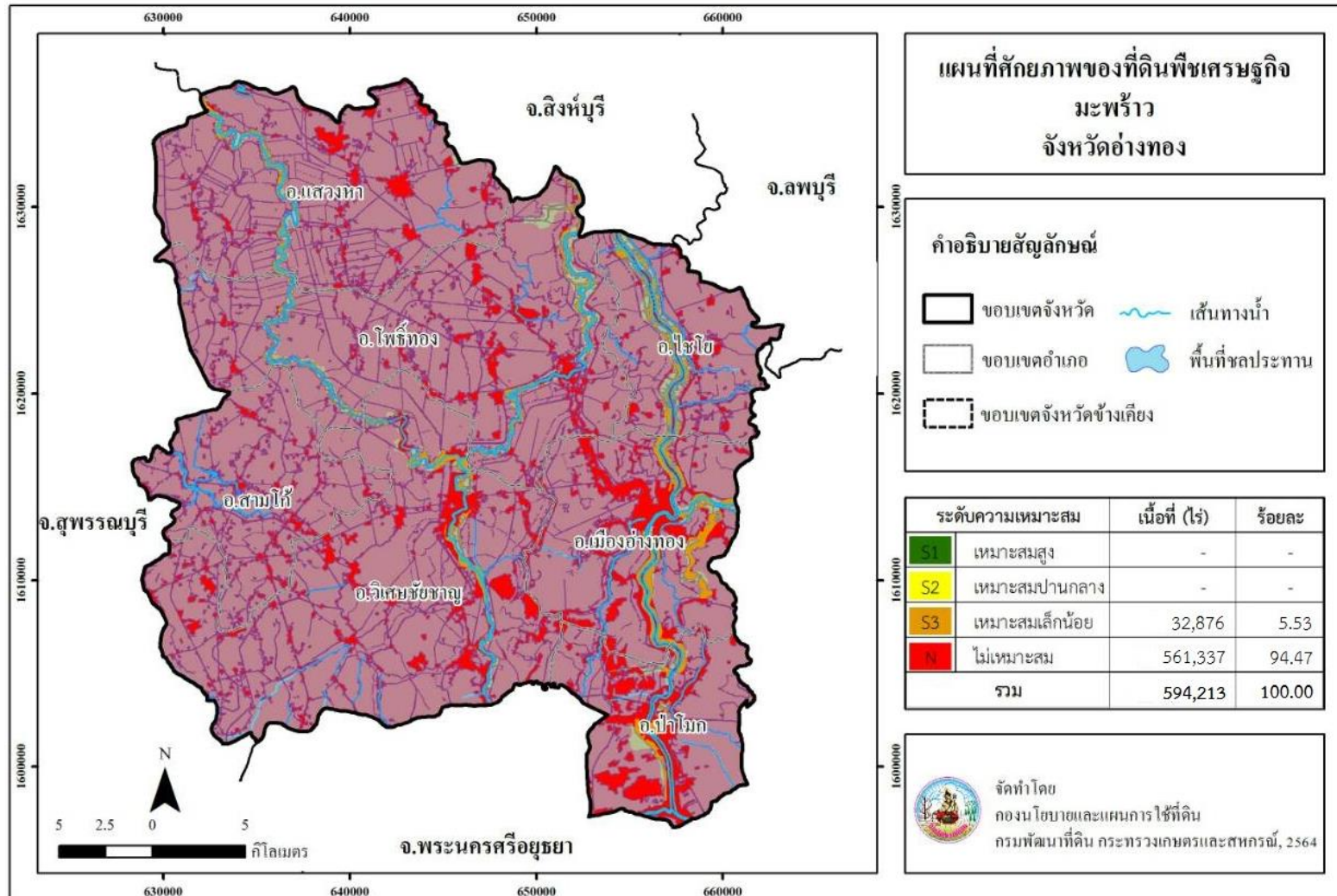
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง

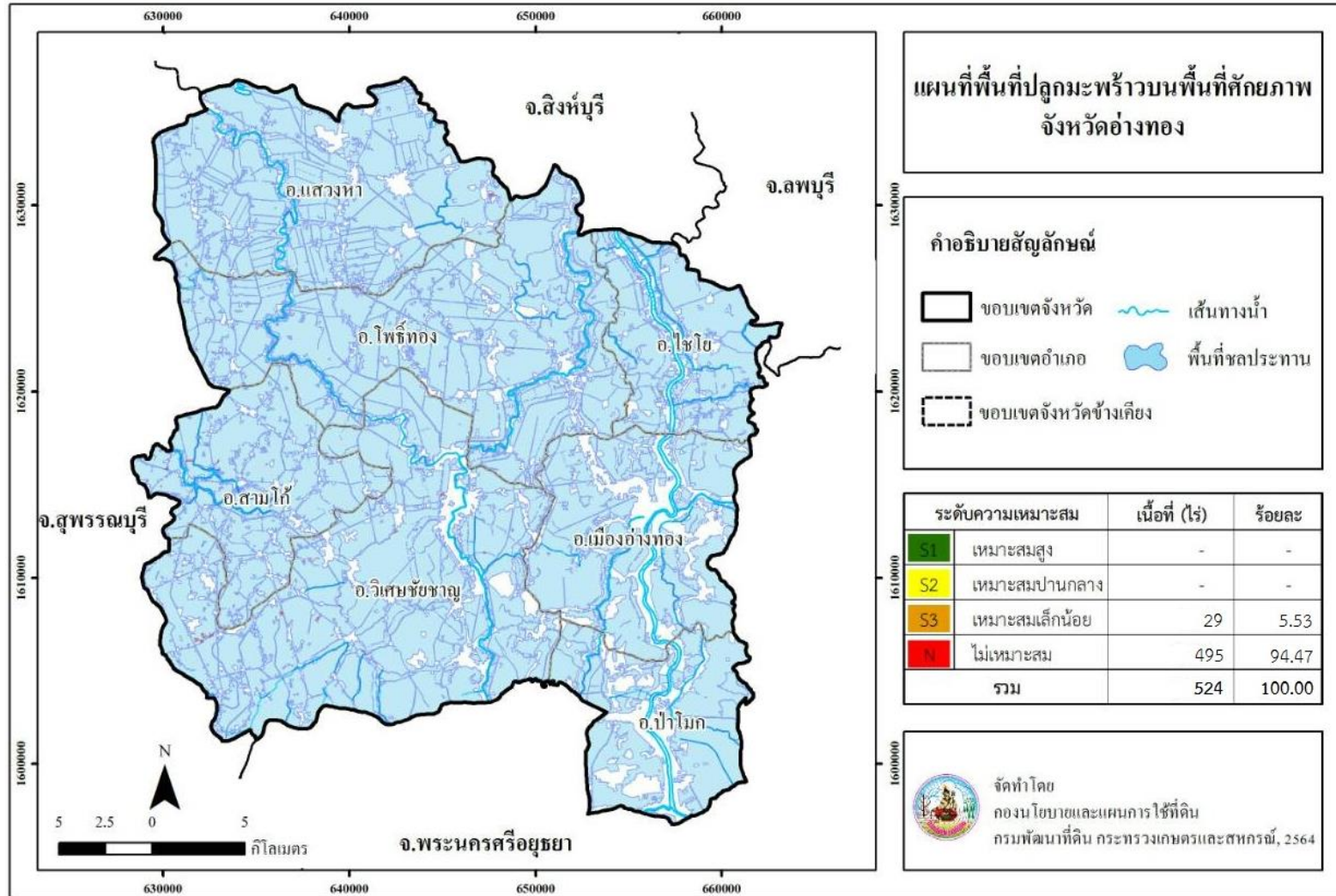
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดอ่างทอง

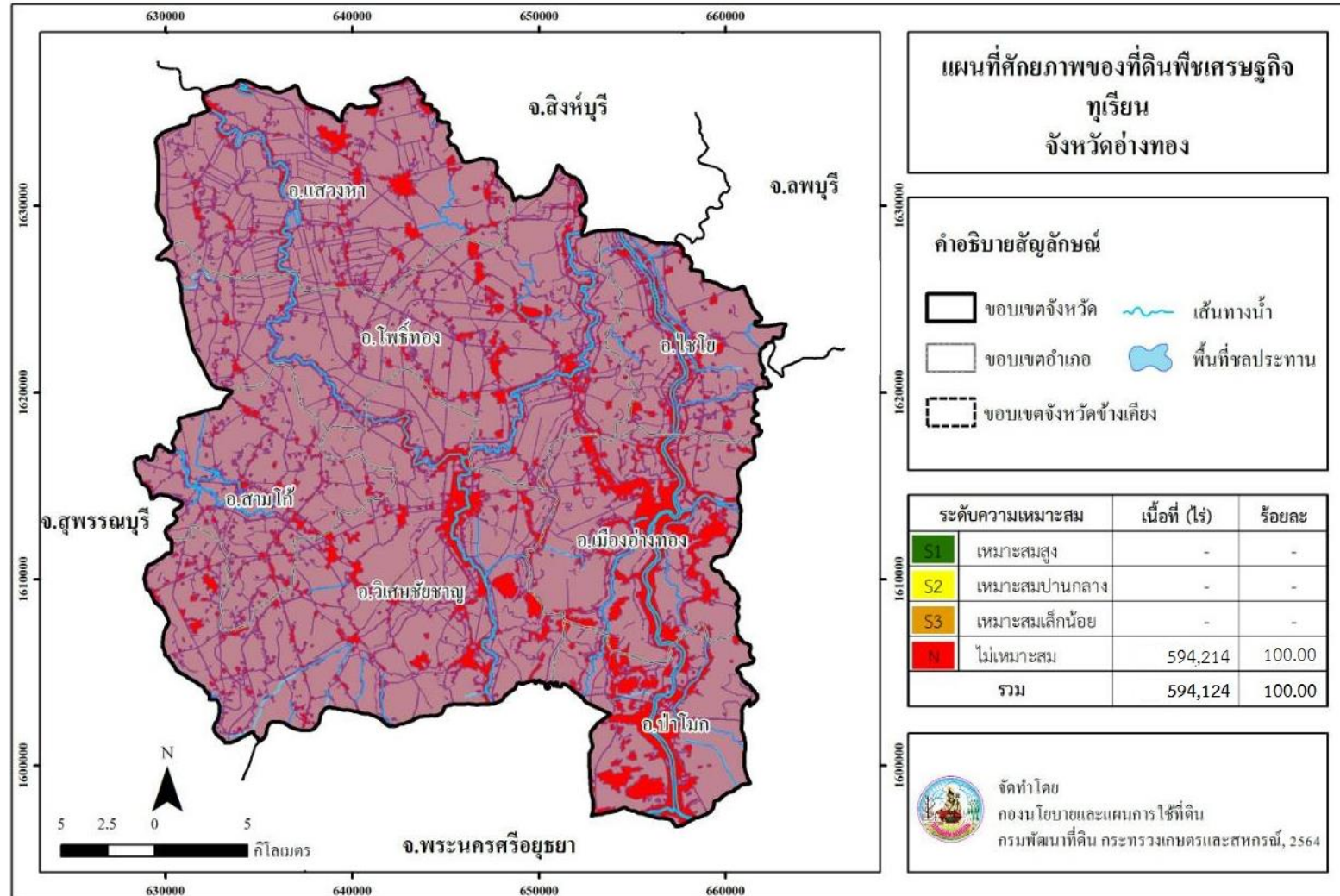
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง

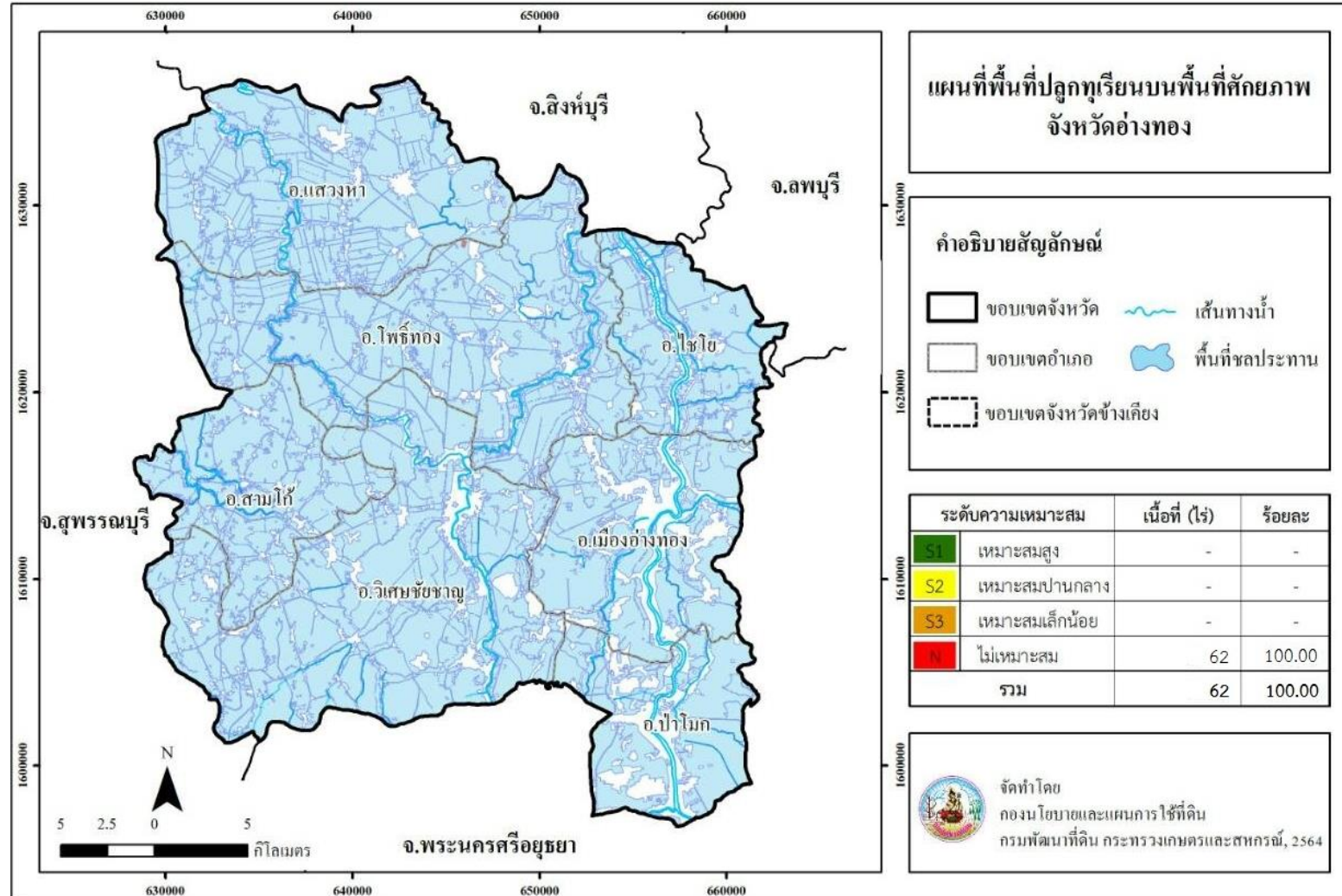
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดอ่างทอง

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน จังหวัดอ่างทอง

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดอ่างทอง

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD